

Handige tips voor groene vingers

Het recept voor geveltuintjes lijkt eenvoudig: even wat tegels lichten, daarna met de schep en de handen in het zand, een halve meter diep het zand verwijderen en de onderliggende grond los maken. Hierna tuinaarde en wat compost met een deel van het zand vermengen en het plantgat hiermee vullen. Om de tegels rond het plantgat stabiel te laten liggen kun je de verwijderde tegels vertikaal als een rand hierlangs ingraven. Je kunt de bovenzijde gelijk houden met de bestrating of als een verhoogde rand hier iets boven uit laten steken. Speciaal voor het betere stadse spit-, plant- en snoeiwerk- handige tips voor groene vingers. Met dank aan Vereniging Wilde Weelde www.wildeweelde.nl

Welke planten zijn geschikt?

Niet alle planten zijn geschikt of zelfs toegestaan voor een geveltuin. Zo is het planten van bomen verboden en zijn boomvormende struiken in sommige steden of stadsdelen ook niet geoorloofd. Boomwortels kunnen kabels, leidingen en de fundering van je woning aantasten. Vermijd sterk giftige planten en kies geen planten die snel en breed uitgroeien.

Welke planten kun je gebruiken in een geveltuin?

- Eenjarige planten: planten die in één jaar ontkiemen, bloeien en vruchten of zaad geven. Je kunt de meeste zelf zaaien of in mei als plantje kopen en uitplanten.
- Tweejarige planten: Deze planten vormen een eerste jaar vaak een bladrozet en bloeien dan pas het tweede jaar. Meestal gaan ze dan na de bloei dood maar zaaien ze zich spontaan uit.
- Vaste planten: planten die meerdere jaren oud worden en met hun wortels of wortelstokken in of net boven de grond overwinteren. Ieder voorjaar lopen ze weer opnieuw uit.
- Heesters: planten die overwinteren met houtachtige takken. Vaak worden deze struiken te groot voor geveltuintjes maar er zijn veel kleinere soorten die we halfheesters noemen die uitermate geschikt zijn.
- Klimplanten: planten met een dunne buigzame stengels die zich zelfhechtend, slingerend of rankend langs muren, andere planten en voorwerpen omhoog werken.
- Leiplanten: heesters of klimplanten die we met behulp van draden, latten of klimrekjes langs een muur omhoog geleiden.
- Kuipplanten: dit zijn niet goed winterharde heesters en vaste planten die we in potten kweken maar ook kunnen uitplanten in een geveltuintje. Als je ze in de winter niet weer binnen haalt vriezen ze meestal dood en kun je in het voorjaar weer nieuwe planten.
- Bolgewassen: deze overwinteren ondergronds met bollen of knollen en dragen vroeg in het voorjaar bij aan de kleur van geveltuintjes. Er zijn veel soorten die jaren vast blijven staan en zelfs kunnen verwilderen.

Welke planten je kiest voor je geveltuintje is afhankelijk van de standplaats?

Ligt de geveltuin in de volle zon op het zuiden, op het westen of oosten (halfschaduw, wind) of op het noorden (donker)? Wat de standplaats ook is, voor iedere geveltuin zijn planten te koop die geschikt zijn.

Bedenk hoe hoog je planten uiteindelijk wilt hebben. Kun je nog steeds bij de ramen om ze te lappen? Hebben de bovenburen geen last van de klimmers of vinden ze het juist mooi? Kun je er nog goed bij om ze te snoeien en aan te binden? Voorkom altijd dat klim- en leiplanten met hun takken onder plinten, daklijsten en andere openingen groeien. Door de diktegroei van de takken kunnen ze beschadigingen veroorzaken.

Lage en kleine plantjes zijn kwetsbaar. Denk daarbij aan voetballende en spelende kinderen. Stevige planten zijn dan een oplossing.

Ook houden we met de plantkeuze graag rekening met welke planten iets toevoegen aan een natuurlijke omgeving. Zo gebruiken we graag planten waar vogels in willen nestelen en bloemen die vlinders lokken.

Een gevel op het zuiden, in de volle zon, kan voor planten erg warm en droog zijn. De volgende planten hebben daarmee geen moeite:

Eénjarige

- Sneeuwtapijt – *Alyssum maritimum* (wit)
- Leeuwebek – *Antirrhinum majus* (diverse kleuren)
- Goudsbloem - *Calendula officinalis* (oranje)
- Kattesor – *Cleome hassleriana* (roze)
- Slangekruid – *Echium vulgare* (blauw)
- Fijnstraal – *Erigeron karvinskianus* (rose-wit)
- Slaapmutsje – *Eschscholzia californica* (oranje)
- Zonnebloem – *Helianthus annuus* (geel)
- Bijenvoer – *Phacelia tanacetifolia* (blauw)
- Afrikaan – *Tagetes patula* (geel)
- IJzerhard – *Verbena rigida* (lila)

Tweejarige

- Stokroos – *Alcea rosea* (diverse kleuren)
- Muurbloem – *Erysimum cheiri* (goudgeel)
- Teunisbloem – *Oenothera biennis* (geel)
- Toorts – *Verbascum thapsus* (geel)
- IJzerhard – *Verbena bonariensis* (lila)

Vaste planten

- Schildzaad – *Alyssum saxatile* (geel)
- Droplant – *Agastache foeniculum* (blauw)
- Rode spoorbloem – *Centranthus ruber* (rood)
- Vaste zonnebloem – *Helianthus decapetalus* (geel)
- St-Janskruid – *Hypericum perforatum* (geel)
- Marjolein – *Origanum marjorana* (rose)
- Zeepkruid – *Saponaria officinalis* en *S. ocymoides* (roze)
- Vetblad – *Sedum* soorten (geel – rose – rood)
- Hemelsteutel – *Sedum 'Herbstfreude'* (rose)
- Thijm – *Thymus vulgaris* (lila)

Heesters en halfheesters

- Vlinderstruik (groot) – *Buddleja davidii* (diverse kleuren)
- Vlinderstruik (klein) – *Buddleja davidii* 'Nanho Blue' (lila)
- Caryopteris – *Caryopteris cladonensis* (blauw)
- Meidoorn (groot) – *Crataegus monogyna* (wit- rode bes)
- Brem – *Cytisus scoparius* (geel)
- Lavendel – *Lavandula spicata* (blauw)
- Rimpelroos – *Rosa rugosa* (rose-wit, rode bottels)
- Rozemarijn – *Rosmarinus officinalis* (zacht blauw)
- Salie – *Salvia officinalis* (blauw)
- Vitex – *Vitex agnus-castus* (lila)

Klimplanten

- Trompetbloem – *Campsis radicans* (oranjerood, zelf hechtend)
- Amerikaanse sering – *Ceanothus 'Edinburgh'* (blauw, leiheesters)
- Vijg – *Ficus carica* 'Brown Turkey' (goed rijpend in ons land – lestruik)
- Passiebloem – *Passiflora caerulea* (blauw/violet, rankend)
- Wingerd – *Parthenocissus tricuspidata* (groen blad – zelf hechtend)
- Druif – *Vitis vinifera* 'Boskoop Glorie' (blauw) en 'Vroege van der Laan' (wit) goede rassen voor ons klimaat (rankend, leiden)
- Blauwe regen – *Wisteria sinensis* (blauw, slingerend)
- Klimrozen – enkelbloemige soorten zijn extra aantrekkelijk voor insecten en geven vaak botteltjes, lestruiken
- Klimroos – *Rosa 'Bobbie James'* (wit, enkel bloemig, oranje botteltjes)
- Klimroos – *Rosa 'Francis E. Lester'* (rose, enkelbloemig, geurend, oranje bottels)

- Klimroos – Rosa ‘Mermaid’ (geel, enkelbloemig doorbloeiend)
- Klimroos – Rosa ‘Kiftsgate’ (wit, enkel bloemig, snelle groeier tot wel 8 m.hoog)

Kuipplanten

- Echte Laurier – Laurus nobilis (geurend blad)
- Kuiflavendel – Lavandula stoechas (lilablauw)
- Oleander- Nerium oleander (rose)
- Olijf – Olea europaea (wintergroen)

Bollen

- Sieruien – Allium soorten (lila-rose)
- Botanische tulp – Tulipa turkestanica en T.tarda (wit-geel)
- Krokus – Crocus vernus en C.tommasinianus (geel, wit,roze)
-

Een gevel op het westen of oosten, in de halfschaduw. Hier voelen veel planten zich thuis. Er is voldoende licht en het is niet te droog. Werk daarom regelmatig compost in de grond. Bedenk wel dat sommige planten die in de halfschaduw staan de neiging hebben naar het licht toe te groeien. Voor veel van deze planten is het belangrijk dat de grond voldoende voedsel bevat. Klim- en leiplanten die op het westen staan kunnen windschade oplopen, bind ze daarom tijdig op.

Eénjarige

- Kantbloem – Ammi majus (wit)
- Hondstong – Cynoglossum amabile (blauw)
- Klokwinde – Cobaea scandens (blauw klimplant)
- Reuzenbalsemien – Impatiens glandulifera (roze, wit, purper)
- Klimmende Winde – Ipomoea purpurea (diverse kleuren, klimplant)
- Siererwt – Lathyrus odoratus (diverse kleuren, klimplant)
- Moerasbloem – Limnanthes douglasii (geelwit- enorme insecten lokker)
- Siertabak – Nicotiana sylvestris (wit, nachtvlinderlokker)
- Oostindische kers – Tropaeolum majus (oranje , geel)

Tweejarigen

- Look zonder look – Alliaria petiolata (wit)
- Akelei - Aquilegia vulgaris (blauw, wit)
- Vingerhoedskruid – Digitalis purpurea (roze, wit) (giftig!)
- Damastbloem – Hesperis matronalis (lila, wit)
- Judaspenning – Lunaria annua (lila)
- Kaasjeskruid – Malva sylvestris mauritiana (lila)
- Vergeet-mij-nietje – Myosotis sylvatica (blauw)
- Dagkoekoeksbloem – Silene dioica (roze)

Vaste planten

- Vrouwenmantel – Alchemilla mollis (groengeel)
- Herfst anemoon – Anemone hybrida (wit, rose)
- Herfstaster – Aster soorten (diverse kleuren)
- Klokjes – Campanula soorten (blauw, wit)
- Knoopkruid – Centaurea jacea (lila)
- Bloed Ooievaarsbek – Geranium sanguineum (lila-rose)
- Daglelie – Hemerocallis hybrida (diverse kleuren)
- Beemdkroon – Knautia arvensis (lila)
- Gevlekte Dovenetel – Lamium maculatum (lila,roze,wit)
- Longkruid – Pulmonaria sacharata (lilablauw)
- Smeewortel – Symphytum grandiflorum (wit, blauw)
- Maarts viooltje - Viola odorata (blauw)

Heesters en halfheesters

- Krent (groot) – Amelanchier lamarckii (wit, rode bes)
- Buxus – Buxus sempervirens (groen blijvend)
- Japanse kwee - Chaenomeles speciosa (rood , gele vrucht, ook als leiheester)
- Dwergmispel – Cotoneaster suecicus ‘Coral Beauty’ (wit, rode bes)
- Kardinaalsmuts – Euonymus alatus (mooie herfst kleur en oranje bes)
- Hortensia – Hydrangea macrophylla (diverse kleuren)
- Hulst – Ilex aquifolia (wit, rode bes, wintergroen)
- Wilde liguster – Ligustrum vulgare (wit, zwarte bes)
- Sering – Syringa microphylla (rose-wit)

Klimplanten

- Akebia – Akebia quinata (lila)
- Pijpbloem – Aristolochia durior (groen blad)
- Bosrank – Clematis soorten(vele kleuren en verschillende bloeiperioden, rankend)
- Klimop – Hedera soorten (groen blijvend, zelf hechtend)
- Klimhortensia – Hydrangea petiolaris (wit, zelfhechtend)
- Kamperfoelie – Lonicera periclymenum (geel/wit, slingerend)
- Struikkamperfoelie – Lonicera fragrantissima (wit, winterbloeiend, leiheester)
- Bruidsluier- Fallopia aubertii (wit/crème, sterke groeier, windend)
- Vuurdoorn – Pyracantha hybride (wit, oranje bes)
- Klimroos – Rosa ‘New Dawn’ (roze, doorbloeiend, klim/leiheester)
- Klimroos – Rosa multiflora (wit, geurend, enkel bloemig, klim/leiheester)
- Japanse wijnbes – Rubus phoenicolasius (eetbare vruchten)

Kuipplanten

- Bellenplant - Fuchsia (diverse kleuren)

Bollen

- Zomerklokje – Leucojum aestivum (wit)
- Boshyacint – Hyacinthoides hispanica (blauw, roze wit)
- Narcis – Narcissus soorten (geel, wit)
- Blauwe druifjes – Muscari botryoides (blauw)

Een gevel op het noorden (weinig licht) is voor planten minder gunstig. Toch zijner genoeg planten die ook op een noordgevel goed kunnen groeien. Zorg ook hier voor voldoende compost in de grond.

Eénjarige

- Vlijtig Liesje -Impatiens walleriana (diverse kleuren)
- Lobelia – Lobelia erinus (blauw)

Vaste planten

- Zenegroen – Ajuga reptans (blauw/paars)
- Lelietje der dalen – Convallaria majalis
- Mannetjesvaren – Dryopteris filix-mas (groen blad)
- Donkere ooievaarsbek – Geranium phaeum (donker purper)
- Lieve vrouw bedstro – Galium odoratum (wit)
- Hosta – Hosta soorten (lila, verschillende bladkleuren)
- Struisvaren – Matteucia struthiopteris (groen blad)
- Pachysandra – Pachysandra terminalis (wit)
- Stekelvaren – Polystichum setiferum (wintergroen blad)
- Sleutelbloem – Primula acaulis (geel)
- Kleine Maagdenpalm – Vinca minor (blauw)

Heesters en halfheesters

- Buxus – Buxus sempervirens (groen blijvend)
- Hortensia – Hydrangea macrophylla (diverse kleuren)
- Prachtframboos – Rubus spectabilis (rose)
- Sarcococca – Sarcococca ruscifolia (wit, wintergroen)

Klimplanten

- Bosrank – Clematis vitalba (wit)
- Dwergmispel - Cotoneaster horizontalis (wit, rode bes, leiheester)
- Klimop – Hedera soorten (groen blijvend, zelf hechtend)
- Klimhortensia – Hydrangea petiolaris (wit, zelfhechtend)
- Winterjasmijn - Jasminum nudiflorum (geel, leiheester)
- Kamperfoelie – Lonicera periclymenum (geel/wit, slingerend)
- Klimroos – Rosa ‘Alberic Barbier’ (roomwit, leiros)

Kuipplanten

- Bellenplant - Fuchsia (diverse kleuren)

Bollen

- Daslook – Allium ursinum
- Sneeuwkllokje – Galanthus nivalis (wit)
- Boshyacint – Hyacinthoides non-scripta (blauw)
-

Planttijd

- Eénjarigen: zaaien maart/april, uitplanten mei/juni
- Vaste planten: potkweek maart t/m oktober
- Heesters: losse wortel of kluit van oktober t/m maart, potkweek hele jaar
- Klimplanten: potkweek hele jaar
- Bollen: oktober/november (in de grond planten)

Aanleg en onderhoud

Voor de meeste klimplanten moet je tevoren latwerk of draden stevig aanbrengen. Soms is daarvoor eerst toestemming nodig van je huisbaas of woningcorporatie. Haal vóór het planten de wortelkluit uit de plastic pot. Is de kluit erg droog, dan deze eerst even in een emmer water zetten. Zorg dat de wortels goed in de grond komen, stevig aandrukken en tenslotte flink water geven.

Geef klimplanten de ruimte (en vergeet geen water te geven)

Het eerste jaar is het belangrijk dat de tuin voldoende vocht krijgt toegediend. Houd er rekening mee dat het naast de gevel, ook bij regen, erg droog kan zijn. Het onderhoud bestaat uit regelmatig water geven en snoeien. Regelmatig kun je de planten bijmesten met compost.